מתיקות השבת

פרשת וישלח
תשפ"ז

גליון
757

ארויסגעגעבן דורך קהל לובלין אין ארץ הקודש

אונטער דער לייטונג פון הגה"צ רבי מנחם ברוך יאווע שליט"א

א תלמיד פונעם פוסק הדור בעל "שבט הלוי" זצוק"ל

◆ פון די שיחות פון מורינו הגה"צ שליט"א ◆

די מתיקות פון א מענטש וואס ווערט א מלאך

"וישלח יעקב מלאכים לפניו". זאגט רש"י: 'מלאכים ממש', און לויטן פשוט'ן פשט פונעם פסוק האט יעקב געשיקט שלוחים פון מענטשן, אזוי ווי דער תרגום זאגט 'אזגדין', וואס מיינט שלוחים. און וועו יעקב איז געווען אויפן וועג קיין חרן, האט ער געזען אין זיין חלום "והנה מלאכי אלקים עלים וירדים בו". און ווי באוואוסט ווערן צדיקים מלאכים נאך זייער פטירה, ווי עס ווערט געברענגט אין מדרש אז חנוך איז געווארן דער מלאך מט"ט; און יעדער איד וואס טוט רצון ה', און אפילו קינדער וואס הערן אין שטוב דברי אמונה און זאגן יעדן טאג "שמע ישראל", זוכן צו ווערן קליינע מלאכים, און יעדער לויט זיין מדריגה ווערט א גרעסערער מלאך. און די מלאכים וואס גייען ארויף אויפן סולם זענען א רמז אויף צדיקים, וואס נאכדעם וואס זיי זענען אראפגעקומען אויף דער וועלט און זיך איבערגעשטארקט אויף זייער יצר און זיך איינגעשטעלט אין נסיונות, גלייכן זיי זיך נאך זייער פטירה צו די מלאכים, וואס האבן נאר עליות אן ירידות.

און דאס וואס די מלאכים אין יעקב'ס חלום זענען ארויף און אראפ, איז א רמז אויף די רעגנס, וואס ווערן אויך אנגערופן מלאכים, ווי עס שטייט: "עשה מלאכיו רוחות", ווייל דער אייבערשטער פארוואנדלט די וואסערן פונעם געזאלצענעם ים אין פארע, און זיי "גייען ארויף" צום הימל, און דערנאך "גייען זיי אראפ" אויף דער וועלט וועו זיי זענען שוין זיס, אונז צו געבן לעבן. און דאס איז מרומז אין "מלאכי אלקים עלים וירדים בו", אז כביכול זענען אויך די מלאכים ארויף צום הימל וועו זיי זענען געווען צובראכן, און אראפ וועו זיי זענען געווען פאררייכט און גאנץ.

מלאכים פון תורה

און אין יעדן מענטש געפינען זיך אינעווייניג אין זיין גוף די גרויסע פעולות וואס גלייכן זיך צו די רעגן-וואסערן: מי עינים, מלוחים. מי אזנים, שמנים. מי חוטם, סרוחים. מי הפה, מתוקים (תנחומא חקת פ"ט), און דער אייבערשטער איז מרפא ומברא אלע די וואונדערליכע וואסערן. און אזוי אויך ביי מתן תורה איז מקוים געווארן דער ענין פון "עלים וירדים בו", אזוי ווי עס ווערט מקוים ביי די רעגנס: די תורה איז געגעבן געווארן צו משה רבינו דאס ערשטע מאל, און דעמאלט זענען די לוחות צובראכן געווארן, און דערנאך איז משה רבינו ארויף אין הימל און ווידער אראפגעקומען מיט די זיסע לוחות, וואס זענען געבליבן אויף אייביג.

און אזוי איז אויך געמאכט די בריאה פונעם מענטש: א מענטש עסט, און דאס עסן גייט ארויף צו זיין מוח און גייט אראפ צו זיין גאנצן גוף, און פון אים ווערן באשאפן זיסע קינדער, פול מיט גוטן תוכן.

די עצה פאר עלטערן פון א שוואך קינד

און דער אייבערשטער האט מקיים געווען ביי יעקב'ן "כי בא השמש", אז דער אייבערשטער האט כביכול 'אויסגעלאשן' די ליכט, כדי יעקב זאל דארט שלאפן און חולמען דעם חלום, אין וועלכן דער אייבערשטער האט רמז'ט צו יעקב אבינו אויף זיינע אייניקלעך, אז ביי יעדן מענטש זענען דא אויך חסרונות, און מען דארף זיך נישט מייאש זיין דערפון; נאר מען הייבט אויף דאס קינד אין דער הויך, און ער איז אין דער גדר פון "עלים" – און דעמאלט ווערן נאכדעם אלע חסרונות אין אים דערגאנצט און פאררייכט, "וירדים בו", אז ער גייט אראפ מיט א נייעם רוח, ריין און וואונדערליך.

און ווען א מענטש עפנט פארן אייבערשטן אן עפענונג ווי די שפיץ פון א נאדל, דורכדעם וואס ער שטרענגט זיך אן ארויפצוגיין העכער, עפנט אים דער אייבערשטער אן עפענונג ווי די טיר פון א זאל, אז ער זוכה צו א נייעם רוח און צו גוטס פון הימל, און זוכה צו א גרויסע קרבת אלקים.

מתיקות הניסים

בריוו צו דער רעדאקציע

הצלת נפשות

צו דער געערטער רעדאקציע פונעם חשוב'ן גליון 'מתיקות השבת', לויט דער מעשה וואס איר האט פארעפנטליכט פאריגע וואך, וויל איך שיקן מיין מעשה און די מעשה פון מיין חבר.

מיין נאמען איז יוסף, איך בין א בחור פון דרייצן און א האלב. מיט ארום א חודש צוריק האבן מיינע עלטערן געפלאנט פאר אונז א נסיעה פון מיטוואך ביז מוצאי שבת. אינעם טאג פון דער נסיעה האבן זיי מיך געבעטן צו פארן מיטן באס קיין שכונת רמות, כדי צו ברענגן פון דארט עטליכע זאכן וואס מען האט געדארפט פאר דער נסיעה.

איך בין ארויף אויפן באס, און ווען איך האב געדארפט אראפגיין, בין איך געווען אין א ספק צי איך דארף אראפגיין דא אדער ביי דער נעקסטער סטאנציע; און ווען איך האב דערזען אז דאס איז טאקע די סטאנציע וואו איך דארף אראפגיין, האבן די טירן שוין אנגעהויבן זיך צומאכן, און דעמאלט האב איך געטון אן אומקלוגע זאך – איך בין אראפגעשפרונגען פונעם באס'ס טרעפל צום טראטואר.

אין יענעם מאמענט האט דער דרייוער אפנים ווידער געעפנט די טירן, אבער איך בין אויסגעגליטשט און געפאלן אזוי אז מיין קאפ האט זיך אנגעשלאגן אינעם טראטואר און מיינע פיס זענען געבליבן אינעווייניג אין באס. פארשטייט זיך אז איך בין געשטאנען אין א שרעקליכער סכנה: אויב דער דרייוער וואלט פארמאכט די טירן אויף מיינע פיס, וואלט דער באס חס וחלילה מיך געשלעפט, און דער סוף איז ביטער און קלאר.

איך האב געהאט זייער שטארקע ווייטאג אין קאפ, אזוי אז איך האב נאך נישט פארשטאנען אז איך דארף שנעל אריסציען מיינע פיס פונעם באס; אבער אן אכטונג צו געבן האב איך אריסגענומען מיינע פיס איידער דער באס האט פארמאכט די טירן, און דער באס איז אוועקגעפארן, און דערצו, ברחמי ה', זענען די רעדער פונעם באס נישט אריפגעפארן אויף מיינע פיס. אין יענע טעג האב איך געליטן שוועריע ווייטאגן פונעם קלאפ אין קאפ, און היינט, ברוך ה', בין איך אויסגעהיילט.

» די מעשה גייט ווייטער אויף זייט ד

שבטים פון מלאכים

און אויף יעקב אבינו'ס קינדער, די הייליגע שבטים אליין, האט דער אייבערשטער רמז'ט אז זיי וועלן ארויפגיין און אראפגיין און זיך גלייכן צו מלאכי אלקים, ווייל צדיקים זענען גרעסער אין זייער מעלה פון די מלאכים (סנהדרין צג.). און יעקב אבינו אליין איז נתנסה געווארן מיט שווערע נסיונות, דורך וועלכע ער איז דערהויבן געווארן העכער פון אלע מלאכים, ביז דער שר פון עשו האט אים אנגערופן "ישראל", ווייל "כי שרית עם אלקים ועם אנשים".

ווייל יעקב איז געשטאנען אין זייער שווערע נסיונות, דערמיט וואס מען האט אים אריינגעשטעלט לאה אנשטאט רחל, און ער האט אכטונג געגעבן אויף איר כבוד און זיך נישט געבייזערט אויף איר דערפאר; און דערנאך האט ער חתונה געהאט אויך מיט רחל. און עס שטייט (פסחים קיט:), אז לעתיד לבוא וועט יעקב זיך אפזאגן צו בענטשן אויפן כוס של ברכה בייַ דער סעודה פון שור הבר און לויתן, ווייל ער האט חתונה געהאט מיט צוויי שוועסטער בחייהן, וואס די תורה האט שפעטער אסר'ט. און עס זענען דא וואס ערקלערן, אז פונדעסטוועגן האט ער חתונה געהאט מיט צוויי שוועסטער, ווייל פאר מתן תורה איז דאס געווען נאר א גדר פונעם דור נישט חתונה צו האבן מיט צוויי שוועסטער, און יעקב האט נישט געוואלט מחמיר זיין אויף רחל'ס חשבון, וועמען ער האט צוגעזאגט אז ער וועט חתונה האבן מיט איר. און ווייל ביידע זענען געווען זיינע ווייבער, האט ער זיך געפירט מיט גרויס כבוד צו ביידע.

באהאלטענע עבודות

און אזוי אויך לאה און רחל אליין זענען געווען בעלות מדות טובות גדולות מאד, און עס ווערט מבואר אין זוה"ק (ח"ב דף כט:) אז לאה ווערט אנגערופן 'עלמא דאתכסיא' און רחל ווערט אנגערופן 'עלמא דאתגליא'. און דער ביאור דערין איז, ווייל לאה'ס מעלות זענען געווען באהאלטן פון די אויגן פון מענטשן: למשל, זי האט געהאט א גרויסע מעלה, אז זי האט געהאט נסיונות פון די שרעקליכע בזיונות וואס זי האט דורכגעמאכט ווען עס איז קלאר געווארן אז מען האט זי אריינגעפירט מיט רמאות צו יעקב'ן, און זי האט אויסגעשטיגן די בזיונות מיט יראת ה' און מיט גרויס הכנעה. און ביי רחל איז איר עבודת ה' געווען בגלוי, אז זי האט מוותר געווען פאר איר שוועסטער און איר געגעבן די סימנים [און ווייטער באריכות].

און די הייליגע שוועסטער, וואס האבן זיך געפירט מיט אזעלכע מדות טובות, האבן זוכה געווען און אויפגעשטעלט קינדער וואס אלע זענען געווען מעכטיגע עובדי ה', און זיי האבן יעדן איינעם געגעבן א נאמען לויט זיין עבודת ה': ווי ראובן, צוליב די גוטע מדות פון ראובן וואס האט זיך אפגעטיילט פון עשו (עי' ברכות ז:), און שמעון, ווייל ה' הערט תפילות; לוי, צוליבן רצון זיך אנצושליסן צו יעקב הצדיק; יהודה, צוליב דער הודאה צו ה', וכו'.

די עצה פאר שווערע צייטן

און די מלאכים וואס זענען ארויף און אראפ אויפן סולם, דאס איז א רמז אויף די ירידות און די עליות פונעם מענטש, און דערין איז אונז מרומז, אז ווען א מענטש גייט אראפ, דארף ער זען די צדיקים, דאס הייסט אז ער זאל זוכן בייַ די צדיקים דעת ה', אז זיי זאלן אים אויסלערנען דעם וועג וואו ער זאל גיין. אזוי ווי כביכול די מלאכים וואס זענען אראפ פונעם סולם האבן אונטן געטראפן אז יעקב שלאפט, אזוי דארף דער מענטש וויסן אז דאס וואס ער זעט ביי די צדיקים איז נאך אלץ נאר בגדר שלאף, דאס הייסט אז די צדיקים זענען אין זיינע אויגן ווי שלאפנדיגע, אז ער אנטדעקט נישט און ער דערקענט נישט באמת זייער מעלה, ווייל זייערע מעלות זענען באהאלטן פון די אויגן פון מענטשן, ווי לאה, וועמענס מעלות זענען געווען באהאלטן פון די אויגן פון די בריות.

די מתיקות פון יעקב אבינו'ס שלימות

הנה, יעדער פון די אבות האט מפרסם געווען דעם אייבערשטן אויף זיין אייגענעם אופן, ווי עס ווערט מבואר אין גמרא (פסחים פח.) און אין מדרש (פסיקתא רבתי פל"ט) מיט א שינוי לשון, אז אברהם אבינו האט אנגערופן דעם ארט פונעם מקדש "הר", ווי עס שטייט: "בהר ה' יראה". יצחק האט עס אנגערופן "שדה", ווי עס שטייט: "ראה ריח בני כריח שדה". יעקב האט עס אנגערופן "בית", ווי עס שטייט: "אין זה כי אם בית אלקים".

אברהם אבינו האט געדינט דעם אייבערשטן אויף אן אופן פון מסירות נפש, ווי די שווערקייט ארויפצוגיין אויף א בארג, אז ער האט זיך שטארק אנגעשטרענגט איינצוהאלטן זיין רחמנות כדי צו טון רצון ה' בשלימות, ווען ער האט ארויפגעבראכט יצחק'ן אויפן הר המוריה; און ער האט מפרסם געווען דעם אייבערשטן אויפן חסד וואס ער האט אים געגעבן א קינד, ביז ער איז געווען גרייט מוסר צו זיין זיין זון לכבוד ה'. און דערין איז אריינגערעכנט אויך די הכרת הטוב פאר דער אשת חיל וואס ער האט באקומען, ווייל דורכדעם וואס ער גיט אוועק זיין זון, גיט ער אוועק אויך זיין ווייב לכבוד ה', ווייל דער זון איז די פרוכט וואס מען האט אים געגעבן דורך זיין ווייב; און טאקע בפועל, דורך דער עקידה האט ער מוסר געווען זיין ווייב לכבוד ה', ווייל שרה איז נפטר געווארן צוליב דעם וואס זי האט געהערט פון דער עקידה.

סכומים צו פארלירן לכבוד ה'

און דערמיט האט אברהם אבינו געמאכט דעם בית המקדש דאס ערשטע מאל, מיט דער עבודה וואס ער האט געדינט דעם אייבערשטן אויפן הר המוריה, און דערמיט ווערט ער אנגערופן "הר" פונעם בית המקדש, דאס הייסט אז ער האט דערהויבן דעם שם ה' ווי א הויכן בארג. און אברהם אבינו איז געווען דער ערשטער וואס האט אנגערופן דעם אייבערשטן "אדון", ווייל ער האט אויסגעלערנט די מענטשן צו מאכן דעם אייבערשטן פאר א מלך איבער זיך, און צו זיין צום אייבערשטן ווי א קנעכט וואס איז גרייט צו פארלירן פאר זיין האר; אזוי זאלן זיי זיין גרייט צו פארלירן א סך געלט כדי צו דינען דעם אייבערשטן, אזוי ווי ער איז געווען גרייט צו פארלירן זיין זון און זיין וויב לכבוד ה'.

יצחק האט געדינט דעם אייבערשטן אין פעלד, ווי עס שטייט: "ויצא יצחק לשוח בשדה", און אזוי אויך האט ער זיך פארנומען מיט די ענינים פונעם פעלד און האט געזייעט אין פעלד, און ה' האט אים געבענטשט אז ער האט געטראפן מאה שערים; און ער האט אויך געגראבן ברונעמס, און אלעס האט ער געטון כדי מזכה צו זיין די רבים, זיי צו געבן צו עסן און צו טרינקען, און זיי אויסצולערנען צו דאנקען דעם אייבערשטן, אזוי ווי די מצוה פון ביכורים, וואס איר ענין איז צו דאנקען דעם אייבערשטן פאר די פירות וואס ה' האט אונז געגעבן.

דער אייניקל וואס ראטעוועט זיין זיידן

אין אונזערע פרשיות וועלט דערציילט, אז יעקב אבינו האט געדינט דעם אייבערשטן בעיקר אין דער היים, און דער עיקר שידוך פון יעקב אבינו איז געגאנגען מיט זייער גרויסע איבערקערענישן, ווי לבן האט אים אפגענארט און אים געגעבן לאה אנשטאט רחל. און יעקב איז געשטאנען אין דעם נסיון און אין אלע גרויסע נסיונות וואס ער האט געהאט אין זיין היים, און דאס איז די גרעסטע מדריגה, מער ווי די מדריגות פון הר און שדה; דאס הייסט, אברהם און יצחק האבן איבערגעלאזט פאר יעקב'ן אן ארט זיך דערין צו פארשטארקן און זוכה צו זיין צו דער גרויסער מדריגה, צו דינען דעם אייבערשטן אין דער העכסטער מדריגה, דורכדעם וואס דער אייבערשטער האט גורם געווען אז ער זאל מוזן חתונה האבן מיט צוויי שוועסטער. און דורכדעם איז ער נתנסה געווארן מיט זייער שווערע נסיונות: מכבד צו זיין יעדע איינע פון זיי, אן מחליש צו זיין די דעת פון קיין איינע; און ער איז דערין געשטאנען אין דער העכסטער שלימות, און איף זיין וועג האט ער אויך מחנך געווען זיינע קינדער מכבד צו זיין איינער דעם אנדערן. און טאקע, ראובן האט מכבד געווען יהודה'ן און יוסף'ן, הגם ער איז געווען דער בכור און דער עלטסטער.

דעריבער וועלט געברענגט אין מדרש (ב"ר סג, ב) אויפן פסוק (ישעיה כט) "יעקב אשר פדה את אברהם",

אז יעקב אבינו האט אויסגעלייזט אברהם'ן פונעם כבשן האש, דאס הייסט אז צוליב יעקב אבינו איז אברהם אבינו ניצול געווארן פונעם כבשן האש. און עס ווערט מבואר, אז דער זכות פון יעקב אבינו איז געווען דאס וואס ער איז געשטאנען אין אלע נסיונות מכבד צו זיין זיינע צוויי ווייבער ווי עס דארף צו זיין, און דער זכות איז געשטאנען פאר אברהם אבינו ניצול צו ווערן פונעם כבשן האש, כדי יעקב אבינו זאל ארויסקומען פון אים. און אין גמרא (סנהדרין יט:) זאגן זיי אויף דעם פסוק, אז יעקב אבינו האט אויסגעלייזט אברהם'ן פון דער טירחא פון גרויסציען די צוועלף שבטים; און עס ווערט מבואר אז די טירחא איז, וואס יעקב האט מחנך געווען די צוועלף שבטים מכבד צו זיין איינער דעם אנדערן, אזוי ווי ער האט מכבד געווען זיינע ווייבער – ווייל די עבודה האבן זיינע אבות איבערגעלאזט פאר יעקב'ן אלס א זכות זיך דערמיט אויסצוצייכענען.

די מתיקות פונעם נגלה און פונעם נסתר

"ותמת רחל ותקבר בדרך אפרתה היא בית לחם". עס ווערט געברענגט אין זוה"ק (ח"ב דף כט:): רחל און לאה זענען צוויי וועלטן – רחל 'עלמא דאתגליא' און לאה 'עלמא דאתכסיא'; דעריבער איז לאה באגראבן געווארן אין מערת המכפלה, וואס איז א פארדעקט ארט, און רחל איז באגראבן געווארן בייַ דער שיידווע, וואס איז אן ארט וואס איז אפן פאר יעדן אויג. עד כאן.

און עס ווערט מבואר, אז רחל'ס מעלה איז געווען אויך אן אופן וואס איז אפן פארן אויג, און אזוי ווי די תורה באטאנט אז רחל איז געווען "יפת תאר וטובת מראה", דאס הייסט אז זי איז געווען שיין אין איר פנימיות און אין איר חיצוניות, אז זי איז געווען א בעלת מדות טובות מאד, אזוי ווי מיר זענען אז זי האט געטון די מעשים פון רבקה'ן, אז זי איז געקומען צום ברונעם און זי איז געווען א בעלת מדות טובות ווי רבקה; און יעקב אבינו האט געזען דאס וואס איז אפן, אז רחל איז א בעלת מדות טובות, און דעריבער האט ער געוואלט חתונה האבן מיט איר.

א באהאלטענע מתיקות

אבער לאה'ס מעלה איז געווען פארדעקט און באהאלטן, ווייל אין יענער צייט איז זי נישט געווען א בעלת מדות ווי רחל, און עס שטייט: "ועיני לאה רכות", ווייל זי האט מתפלל געווען אויף איר צוקונפט, אז זי זאל זוכה זיין צו מעלות ווי די פון רחל, אז דורכדעם זאל זי זיין ראוי חתונה צו האבן מיט יעקב'ן; און דער אייבערשטער האט צוגעהערט איר תפילה און גורם געווען אז יעקב זאל חתונה האבן מיט איר. ווייל נאר דער אייבערשטער, דער יודע נסתרות, האט געוואוסט אז אין לאה איז באהאלטן א גרעסערע צוקונפט ווי די פון רחל, און אז אין איר זענען באהאלטן זייער גרויסע מעלות.

און לאה'ס גרויסע צוקונפט זענען אירע קינדער: ראובן איז געווען גרויס אין מעלה, אז ער האט געהאט די ענוה מוותר צו זיין אויף דער בכורה פאר צוויי פון זיינע ברידער – פאר יוסף'ן, וואס וועט זיין א מלך איבער דער גאנצער וועלט, און פאר יהודה'ן, וואס וועט הערשן איבער די ברידער. שמעון האט געברענגט נסיונות אויף דער משפחה אין דעם קריגעריי מיט שכם, און דערמיט וואס ער האט געראטן צו הרג'ענען יוסף הצדיק, און די נסיונות האבן זיי אפגעשוואכט און גורם געווען פאר זיי א גרויסע שלימות. לוי איז בתחילה געווען צוגעבינדן צו שמעון אין דער עצה קעגן יוסף'ן, און דערנאך האט ער זיך אפגעטיילט פון אים, און פון אים זענען ארויסגעקומען לויים און כהנים, משה רבינו און אהרן הכהן. פון יהודה איז ארויסגעקומען מלכות בית דוד, און פון אים וועט אויפשטיין משיח צדקנו. יששכר זיצט אין אהלה של תורה, און זבולון פארנעמט זיך מיט משא ומתן באמונה, און דורך אים קען יששכר זיך פארנעמען מיט תורה.

פון וואנעט וועסטו האבן די גרויסע נחת?

עס קומט אויס, אז יעקב אבינו האט געזען וואס איז גוט פאר אים פאר יענער צייט, אבער דער אייבערשטער האט געקוקט פון דער וויטנס, וואס איז גוט פאר דער צוקונפט פון כלל ישראל.

און אזוי ווי דער מדרש זאגט אויף מכירת יוסף: "אתם עסוקים במכירת יוסף והקב"ה עסוק להעמיד ילדים גדולים". אזוי האט יעקב אבינו געזען אז רחל פאסט אים בעסער, ווייל זי איז געווען שלימער פאר יענעם מאמענט, און דעריבער איז ער געווען פארנומען צו היטן זיין נאמנות צו איר; און טאקע אזוי האט ער געדארפט טון, ווייל 'אין לדיין אלא מה שעיניו רואות'. אבער דער אייבערשטער זאגט צו יעקב'ן: דו ביסט פארנומען צו היטן דיין נאמנות צו רחל, און איך בין פארנומען דיר גוטס צו טון מיט דער גרעסטער טובה – דיר צו געבן לאה, פון וועלכער דו וועסט האבן די מערסטע הצלחה.

און די מעשה פון יעקב מיט לאה און רחל לערנט אונז, אז דוקא די מעלות וואס זענען פארדעקט פונעם מענטש'ס אויג זענען די בעסטע פאר אים, און דאס וואס זעט אויס פארן מענטש ווי א מאנגל אין הצלחה – דערפון קענען ארויסקומען פאר אים די גרעסטע הצלחות אין זיין לעבן, אזוי ווי דוקא לאה האט אויפגעשטעלט פאר יעקב'ן די מערסט דערהויבענע שבטים.

די מתיקות פון בטל ווערן צום רצון ה'

ווייל יעקב אבינו האט געזען אז דער אייבערשטער וויל אז ער זאל חתונה האבן מיט לאה, האט ער געארבעט אויף זיינע מדות ליב צו האבן לאה, און זיך איבערגעשטארקט אויף זיין טבע, און איז געווען געטריי צו איר; און פון איר האט ער אויפגעשטעלט זעקס גרויסע און חשוב'ע שבטים, און ער האט בעיקר געלעבט מיט לאה, ווייל זי איז ווייטער געבליבן מיט אים אויך נאך רחל'ס פטירה.

און יעקב אבינו האט געמוזט חתונה האבן אויך מיט רחל, ווייל אין דער צייט ווען מען האט צוגעזאגט חתונה צו האבן מיט א פרוי, איז די זאך געווען גלייך צו פולע קידושין; און ווייל יעקב האט צוגעזאגט רחל'ן חתונה צו האבן מיט איר, האט ער געמוזט חתונה האבן מיט איר, און דערויף זאגט דער נביא: "ויעבד ישראל באשה ובאשה שמר". און עס ווערט מבואר, אז ישראל, דאס הייסט יעקב אבינו, האט געדינט עבודת ה' מיט א פרוי, דאס הייסט מיט לאה, וועמענס זכות האט געברענגט די שבטים, די גרעסטע עובדי ה'; "ובאשה שמר" – דאס הייסט אז ער האט געהאלטן נאמנות צו רחל חתונה צו האבן אויך מיט איר, ווייל ער האט איר צוגעזאגט.

ליב צו האבן וואס ה' האט ליב

און ווען יעקב האט חתונה געהאט מיט רחל, שטייט: "ויאהב גם את רחל מלאה", און דער לשון "גם את רחל" מיינט או רחל איז צוגעקומען צו זיין ליבשאפט נאר אלס א צוגאב, "מלאה" – דאס הייסט אלס א צוגאב איבער לאה; אבער לאה איז געווען בעיקר באליבט ביי אים, ווייל ער האט פארשטאנען אז דער אייבערשטער וויל אז זי זאל זיין זיין ווייב, און ער האט זי ליב געהאט הגם בתחילה, לויט זיין אייגענעם ווילן, האט ער בעסער געוואלט רחל.

און דאס וואס עס שטייט: "וירא ה' כי שנואה לאה", דאס איז ווייל בגלוי, כלפי חוץ, האט יעקב ארויסגעווייזן מער ליבשאפט צו רחל, ווייל ער האט זי געוואלט פון אנפאנג אן; אבער בהסתר, כלפי זיין פנימיות'דיגע עבודה, איז דער פסוק מרמז: "ויאהב גם את רחל", אז ער האט אליין דערגאנצט זיין עיקר ליבשאפט צו לאה, ווייל ער האט פארשטאנען אז דער אייבערשטער האט גורם געווען אז ער זאל חתונה האבן מיט לאה; כאטש עס קען זיין אז כלפי חוץ האט מען נאך אלץ געקענט באמערקן אז רחל איז דער עיקר.

און הגם אין דער אמת'ן איז לאה שוין געווען באליבט

פאר הערות, זיך אנצושליסן צו די אבאנענטן פון 'מתיקות השבת' און פאר בריוו צו דער רעדאקציע: alonmetikut@gmail.com אדער: a11337788m@gmail.com

ביי יעקב'ן, פונדעסטוועגן, ווייל כלפי חוץ האט זי אויסגעזען וויניגער באליבט ווי רחל, און בפרט אז לאה איז געווען אן אומבאליבטע א סך יארן, ווייל אלע האבן געהאלטן אז זי וועט חתונה האבן מיט עשו הרשע, און זי האט געוואוסט אז יעקב האט פון אנפאנג אן געוואלט רחל – זענען ביי איר נאך געבליבן די עפעילן אז זי איז אומבאליבט, און דערפון איז זי געקומען צו א צובראכן הארץ. דעריבער האט איר דער אייבערשטער יעצט געעפנט די טויערן פון הצלחה, און זי האט זוכה געווען צו א סך קינדער; און רחל, וואס איז געווען באליבט אלע יארן, ווייל אלע האבן געזאגט אז זי וועט חתונה האבן מיט יעקב'ן – יעצט האט איר דער אייבערשטער פארמאכט די טויערן פון הצלחה און זי איז געווען אן עקרה, כדי זי זאל פילן די געפילן פון שפלות און הכנעה, כדי זי זאל זוכה זיין צו דינען דעם אייבערשטן אויך מיטן טעם פון א צובראכן הארץ.

קיינער איז נישט ווי דעם אייבערשטנ'ס פלאן

און דער אייבערשטער האט גורם געווען אז יעקב זאל חתונה האבן פריער מיט לאה, כדי די גרויסע שבטים זאלן אויפשטיין פון אירע קינדער; און אויב יעקב וואלט חתונה געהאט פריער מיט רחל, וואלט ער שוין מער נישט חתונה געהאט מיט לאה, און מיר וואלטן פארלוירן לאה'ס קינדער – ווייל דוקא פון לאה האבן זיי געקענט אנקומען צו דער גרעסטער שלימות. למשל, אז דוד מלכנו און זיינע אייניקלעך האבן זיך פארמערט אין תפילות און הודאות צו ה', און די מדה האבן זיי געקענט זוכה זיין דוקא אין די פוסטריט פון זייער מאמע לאה, וואס האט געהאט א טבע פון רעדן, ווי עס ווערט געברענגט אין מדרש (תנחומא ויצא פ"ד) אז זי פלעגט מתפלל זיין א סך; און רחל'ס מדה איז געווען די מדה פון שתיקה (ב"ר עג, ד), און אזוי אויך איר זון בנימין, וואס האט געשווויגן ווען מען האט אים חושד געווען אז ער האט גע'גנב'עט דעם בעכער. און דער טבע איז געווען גוט אז ער זאל מקוים ווערן אין בנימין, אבער פאר יהודה'ן האט מען געדארפט דעם טבע פון רעדן, צוליב דוד מלכנו, וואס וועט זאגן די פילע תפילות פון ספר תהלים וכו'.

די מתיקות פון פארמעסט

חז"ל זאגן (מובא ברש"י לה, יז), אז יעדער איינער פון די שבטים איז געבוירן געווארן מיט א צווילינג, און עס ווערט מבואר אז דער טעם דערפון איז געווען, כדי קיינער פון די שבטים זאל נישט בלייבן אן זיין באשערטן זיווג, נאר יעדער איינער זאל האבן א פארפאלק; און דאס כדי ער זאל נתנסה ווערן אין זיינע מדות און זיך אויסלערנען מכבד צו זיין אנדערע. און אזוי אויך ביי די שבטים אליין געפינען מיר, אז וועז רחל איז געבוירן געווארן א זון – יוסף, האט איר דער אייבערשטער צוגעגעבן נאך א זון – בנימין; און אזוי אויך ביי בלהה און זלפה, האט נישט קיין איינע פון זיי געהאט נאר איין איינציגן זון.

און אויך יוסף האט געהאט א פארמעסט מיט בנימין, אז בתחילה איז דער משכן געווען אין שילה, וואס איז געווען אין יוסף'ס חלק, און דערנאך איז דער בית המקדש געווען אין בנימין'ס חלק; ווייל דער אייבערשטער וויל פרובירן דעם מענטש מיט פארמעסטן מיט אנדערע מענטשן, כדי ער זאל דורכדעם קונה זיין מדות טובות, צו זיין גוט צו די בריות און צו פארגינען אנדערע וואס זענען מצליח ווי ער און אפילו מער פון אים.

דער נסיון וואס באגלייט דיך אין יעדער צייט

ווייל דער נסיון פון קנאה באגלייט דעם מענטש שטענדיג און אין יעדן ארט: אויך אין שטוב צווישן די ברידער, אויך אין בית המדרש מיט די חברים, און אין גאס מיט די איבעריגע מענטשן; ווייל דער נסיון פון קנאה איז א חלק וואס מען קען נישט אפטיילן פונעם מענטש'ס לעבן, און דער חכם איבערשטארקט זיך און פרייט זיך מיט יעדן איינעם וואס איז מצליח, אפילו מער פון אים, און אזוי איז ער שמח בחלקו און ווערט דורכדעם דער רייכסטער און דער גליקליכסטער.

דעריבער דארף יעדער איינער וויסן, און יעדער טאטע דארף אויסלערנען זיינע קינדער צו וויסן, ווי אזוי צו שטיין אין נסיונות פון קנאה: א קינד קען שטענדיג פילן אז די עלטערן שעצן אפ איינעם מער ווי אים; און אמאל קען זיין אז דאס איז אמת, אז די עלטערן באציען זיך מער צו איין קינד ווי צום אנדערן. אבער די חכמה פונעם צווייטן קינד איז צו וויסן אז דאס איז זיין נסיון יעצט; און יעצט האט מען ליב אן אנדערן מער ווי אים, און באלד וועט ער אליין זיין א טאטע, און אויך ער וועט אפשר ווייטער ליב האבן איין קינד מער ווי דעם צווייטן – און עס איז נישטא פארוואס צובראכן צו ווערן דערפון. ווייל צום סוף, דער חיות פונעם מענטש קומט נישט פון דער אויפמערקזאמקייט וואס מען גיט אים, ווייל דער מענטש'ס יסוד איז פון עפר און זיין סוף איז צו עפר; און דער אמת'ער חיות איז דוקא דערפון וואס מיר שטייען אין נסיונות און קונה זיין די שלימות פון אן עין טובה און פון פארגינען. און אנשטאט צובראכן צו ווערן און ביטער צו ווערן, זאל דער מענטש געפינען נחת דערין וואס ער זוכה זיך צו פארנעמען מיט תורה און מצוות, און זיך דערמיט פרייען.

המשך **מתיקות הניסים**

אינעם ערשטן זונטאג נאך דער וואקאציע האב איך געבעטן רשות פונעם מגיד שיעור און דערציילט דעם נס וואס דער אייבערשטער האט מיט מיר געטון. וועז איך האב געענדיגט מיין מעשה, האט איינער פון די בחורים געבעטן אויך צו דערציילן אן ענליכע מעשה וואס האט זיך מיט אים פאסירט, און אזוי האט ער דערציילט:

מיט ארום צוויי יאר צוריק, וועז איך בין געווען עלף און א האלב, אין ווינטער זמן, האב איך געוואלט ארויפגיין אויפן באס. דער דרייוער האט שוין פארמאכט די טירן, און איך האב ארייגעשטעלט מיין פוס, כדי דער דרייוער זאל מיר עפענען די טיר, אבער די טיר האט זיך פארמאכט אויף מיין פוס. איך האב פרובירט ארויסצוציען דעם פוס, און עס איז מיר נישט געלונגען, ווייל איך האב געהאט גרויסע שטיוול אויפן פוס – און דער באס האט אנגעהויבן פארן!!!

גלייך האב איך זיך אנגעכאפט אין דער שטאנג וואס איז געווען לעבן מיר, כדי דער באס זאל מיך נישט שלעפן מיט זיך אין זיין פארט; און דעמאלט, ברחמי ה', האבן מענטשן וואס זענען געווען אויפן באס דאס באמערקט און געשריגן צום דרייווער ער זאל עפענען די טיר, און ער האט טאקע געעפנט, און מיין לעבן איז ניצול געווארן פון א ממש'דיגן טויט, און איך בין אנטלאפן מיטן לעבן.

דער מגיד שיעור האט אפגענעבן עטליכע מינוט אונז און אלע בחורים צו ערקלערן ווי שטארק מען דארף זיך היטן נישט צו טון אזעלכע זאכן וואס ברענגען סכנות, ווייל עס איז געווג אז איין מאל זאל דעם מענטש נישט געשען קיין נס, און ער קען חלילה פארלירן זיין לעבן, חס ושלום. "והוא רחום יכפר עון" ו"הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו".

י. ק., ירושלים

עצה מתוקה

אין פרשת ויצא האבן מיר געליינט, אז יעקב אבינו איז געווען דער אושפיזין פונעם בורא עולם אויפן ארט פונעם בית המקדש; און יעדער איינער פון אונז דארף זיך אליין מאכן פאר א גאסט אין דעם אייבערשטנ'ס וואוינונג, דאס הייסט צו זיין א גאסט אין בית ה', דורכדעם וואס ער לאזט אריין דעם אייבערשטן אין זיין הארץ. און אונזער יאר איז דאס יאר תשפ"ז, וואס איז פון לשון 'תאשפיז', א רמז פאר אונז אז יעדער איינער דארף זיך מאכן פאר א גאסט אין דעם אייבערשטנ'ס וואוינונג.

© אלע רעכטן רעזערווירט. מען מעג קאפירן און פארשפרייטן נאר אין זיין פארעם, אן קיין שום שינוי • מכון מתיקות: 052-7162314 | דער תוכן איז געשריבן געווארן דורך איינעם פון די צוהערער פונעם שיעור, און איז אויף זיין אחריות אליין.